

PARTER

Sökande

Swedavia AB, Malmö Airport, 556797-0818
Box 14
230 32 Malmö-Sturup

Ombud: Charlotta Strigell
Swedavia AB
Box 53
190 45 Stockholm Arlanda

SAKEN

Ansökan om tillstånd enl 9 kap. miljöbalken till verksamheten vid Malmö Airport; nu fråga om prøvotidsredovisning och slutliga villkor rörande utsläpp till dag- och spillvatten

Anl.ID: 70939
Avrinningsområde: 90/91
Koordinater SWEREF99 TM: N: 6156177 E: 396867
Verksamhetskod MPF: 63.30 A

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslutar prøvotiden rörande minskning av utsläppen dagvattnet till Fjällfotasjön från ban- och flygplansavisning och föreskriver följande ytterligare slutliga villkor:

19. Utsläppen av totalkväve och totalfosfor får som årsmedelvärden inte överstiga följande värden vid utsläppspunkten VI:

Parameter	Halt
Totalkväve	3 mg/l
Totalfosfor	0,1 mg/l

Årsmedelvärdena ska baseras på representativa, flödesproportionella prover tagna minst en (1) gång per månad.

20. Utsläppen av TOC får som säsongmedelvärden inte överstiga följande värden vid utsläppspunkten V1:

Vintersäsong	Sommarsäsong
(oktober-mars)	(april-september)
40 mg/l	25 mg/l

Säsongmedelvärdena ska baseras på representativa, flödesproportionella prover tagna minst en (1) gång per vecka under vintersäsongen (oktober-mars) och minst en (1) gång per månad under sommarsäsongen (april-september).

21. Flödesproportionell provtagning för uppföljning av utsläppen i punkten V1 ska börja användas senast den 31 december 2021. Fram till dess får prover tas genom stickprovtagning. Analys av samtliga prover ska utföras av ackrediterat laboratorium.

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare skäligena villkor som kan behövas avseende utsläppen av glykol.

BAKGRUND OCH TIDIGARE BESLUT

Mark- och miljödomstolen meddelade i deldom den 28 juni 2013 i mål M 1452-12 tillstånd till verksamhet vid Malmö Airport, Sturups flygplats. I deldomen meddelade domstolen med tillämpning av 22 kap. 27 § miljöbalken (MB) ett prøvotidsförordnande (U1) då ytterligare utredning avseende bl.a. utsläpp av förorenande ämnen från ban- och flygplansavising behövde genomföras för att slutliga villkor ska kunna bestämmas.

Provisoriska föreskrifter (P 1) gäller under prøvotiden. I deldomen anges att prøvotidsutredningen, med förslag på slutliga villkor, ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast fyra år efter lagkraftvunnen dom. Deldomen vann laga kraft den 14 november 2013 varför redovisning skulle ske senast 14 november 2017.

Mark- och miljödomstolen har därefter genom dedomar den 2 november 2017 och den 24 september 2018 i mål M 1452-12 ändrat prøvotidsförordnandet. Genom deldomen den 24 september 2018 avslutade mark- och miljödomstolen prøvotiden i den del som gäller ytterligare provpunkter uppströms Fjällfotasjön, avstängningsmöjligheter i dagvattendiken samt beslutade att återvinning av glykol skulle vara infört senast den 1 januari 2020. Glykolåtervinning har införts på Malmö Airport. I deldom den 8 juli 2020 meddelade domstolen förlängd prøvotid i den del som gäller utsläpp av kadmium till spillvattennätet.

Utredningsvillkoret U1 har i nu aktuell del följande lydelse:

"Swedavia ska vidare redovisa möjligheterna att ytterligare minska utsläppen av förorenande ämnen från ban- och flygplansavising till Fjällfotasjön samt lämna förslag på de ev. kompletterande reningsåtgärder som kan vara påkallade avseende Swedavias utsläpp av förorenande ämnen med dagvatten till Fjällfotasjön. Resultatet av de resterande utredningarna i U1 jämte beskrivning av föreslagna eller vidtagna åtgärder samt förslag till slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 1 juli 2020"

Följande provisoriska föreskrift gäller under prøvotiden:

"Pl. Utsläppen av totalkväve, totalfosfor och BOD₇ får vid utsläppspunkten V1 inte överstiga följande värden.

	Sommarsäsong (april-september)	Vintersäsong (oktober-mars)
Totalkväve	5 mg/l	40 mg/l
Totalfosfor	0,1 mg/l	0,1 mg/l
BOD ₇	20 mg/l	100 mg/l

Om utsläppen överskrider ovanstående värden ska bolaget så snart detta konstaterats underrätta tillsynsmyndigheten och därefter skyndsamt redovisa vilka försiktighetsåtgärder och andra skyddsåtgärder som bolaget vidtagit och ämnar vidta med anledning av överskridandet.

Tillsynsmyndigheten bemyndigas med stöd av 22 kap. 25 § 3 stycket miljöbalken att besluta om vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ska vidtas med anledning av ett eventuellt överskridande av ovan angivna begränsningsvärden och när åtgärderna senast ska vara genomförda. "

PRÖVOTIDSREDOVISNINGEN

Yrkanden

Bolaget yrkar, så som talan slutligt bestämts, att provotiden avslutas i denna del och att följande slutliga villkor för utsläppen av TOC, totalkväve och totalfosfor ska föreskrivas.

"Utsläppen av totalkväve och totalfosfor får som begränsningsvärden och årsmedelvärden inte överstiga följande värden vid utsläppspunkten V1:

Parameter	Halt
Totalkväve	3 mg/l
Totalfosfor	0,1 mg/l

Årsmedelvärdena ska baseras på representativa, flödesproportionella prover tagna minst en (1) gång per månad.

Utsläppen av TOC får som begränsningsvärden och säsongsmedelvärden inte överstiga följande värden vid utsläppspunkten V1:

	Vintersäsong (oktober-mars)	Sommarsäsong (april-september)
TOC	40 mg/l	25 mg/l

Säsongsmedelvärdena ska baseras på representativa, flödesproportionella prover tagna minst en (1) gång per vecka under vintersäsongen (oktober-mars) och minst en (1) gång per månad under sommarsäsongen (april-september). Analys av samtliga prover ska utföras av ackrediterat laboratorium.”

Flödesproportionell provtagning ska börja användas senast den 31 december 2021. Fram till dess får prover tas genom stickprovtagning.

Prövotidsutredningen

Denna provotidsutredning är avgränsad till att omfatta förorenade ämnen i dagvatten som avleds mot Fjällfotasjön.

Som framgår av Swedavias yttrande av den 23 mars 2018, sker flygplansavisning enbart inom terminalområdet och avrinningen sker mot Fjällfotasjön via ringkanalen och utsläppspunkten V1. Genom deldom den 2 november 2017 förlängdes provotiden avseende möjligheterna att ytterligare minska utsläppen av förorenande ämnen från ban- och flygplansavisning till Fjällfotasjön. Några utsläpp från banavisning sker dock inte via utsläppspunkten V1 varför den förlängda provotiden rätteligen enbart ska omfatta flygplansavisning.

Relevanta ämnen

De förorenande ämnen som omfattas av Malmö Airports kontrollprogram och där det regelmässigt sker en mätning av dagvatten i punkten V1 är BOD₇, totalkväve, totalfosfor, oljeindex, prioriterade ämnen (kadmium, bly, kvicksilver och nickel) samt särskilda förorenande ämnen i form av arsenik, krom, zink, koppar och PFAS. Övriga prioriterade och särskilda förorenande ämnen har inte bedömts som relevanta att övervaka.

Halterna av PFAS övervakas kontinuerligt med anledning av att det härstammar från en historisk användning av PFAS-haltigt brandsläckningsmedel vid brandövningsplatsen. Eftersom PFAS hanteras som ett separat ärende inom ramen för tillsynen, ingår det inte i denna provotidsredovisning. Föroreningssituationen är mycket komplex och arbetet med att hantera PFAS kommer att ta lång tid. Mot bakgrund av detta gör Swedavia bedömningen att PFAS-föroreningarna även fortsatt bör hanteras inom ramen för tillsynen. Swedavia har hittills löpande informerat tillsynsmyndigheten om det arbete som pågår.

Swedavia bedömer att de ämnen som är av betydelse för recipienten Fjällfotasjön är syreförbrukande ämnen (BOD₇), kväve och fosfor. Det är också de ämnen, med undantag av BOD₇, som föreslås ersättas av TOC, som också omfattas av bolagets förslag på slutliga villkor.

Dagvattenhantering

Inom terminalområdet, från parkeringsytor och flygplansplattor samlas dagvatten upp i konventionella rännstensbrunnar och leds via oljeavskiljare, flygplatsens ringkanal samt en våtskog till ett utjämningsmagasin väster om terminalområdet (Figur 3.1 och Figur 3.2). Vid större flödesmängder, exempelvis vid kraftig nederbörd, leds överskottet förbi ringkanalen och direkt till våtskogen. På så sätt används ringkanalen endast till vatten som kan innehålla en väsentlig mängd syreförbrukande substans och dess reningskapacitet optimeras.

Ringkanalen syftar till att reducera innehållet av syreförbrukande ämnen i form av glykol med hjälp av bakterier. Glykolförorenat vatten uppstår då och då på flygplansplattorna, till följd av avisning. Vid avisning sugs glykol som hamnat på marken i möjligaste mån upp för att omhändertas för upparbetning och återvinning, men vissa rester kvarstår alltid på markytan och hamnar således i dagvattnet. Glykolförorenat vatten uppstår även i form av smältvatten från flygplatsens snötipp. Även detta leds mot ringkanalen och utjämningsmagasinet.

Till utjämningsmagasinet kommer vatten från merparten av de hårdgjorda ytorna inom flygplatsområdet. Utöver dagvatten från flygplatsen kommer även en del ytavrinning från området väster om flygplatsen till utjämningsmagasinet. Från utjämningsmagasinet leds vattnet via provtagningspunkten V1 till recipienten Fjällfotasjön.

Utjämningsmagasinet jämnar ut vattenflödet över tiden. Även i utjämningsmagasinet sker en nedbrytning av syreförbrukande ämnen. Utjämningsmagasinet är försett med luftningsaggregat för att öka nedbrytningen. Genom sedimentation renas utgående vatten från partiklar, vilket innebär en avskiljning av metaller och andra ämnen som binds vid partiklarna.

Resultat

Provtagningar har utförts under åren 2013-2020. Resultaten visar att det provisoriska villkoret P1 har innehållits i punkten V1 avseende totalkväve och totalfosfor samt att enstaka överskridanden skett avseende BOD₇.

Avseende metallhalter i punkten V1 kan, precis som i prøvotidsutredningen 2017, konstateras att halterna är så låga att ytterligare reningsåtgärder utöver den pågående reningen som sker genom sedimentation, inte är miljömässigt motiverade.

Metallhalterna i V1 är i paritet med (och i flera fall väsentligt lägre) än riktvärdena för dagvatten framtagna av Göteborgs Stad. Halterna av krom, kadmium, bly, kvicksilver och nickel är så låga att de understiger haltgränserna för god ekologisk status (krom) respektive god kemisk ytvattenstatus (kadmium, bly, kvicksilver) enligt HVMFS 2019:25.

Påverkan på Fjällfotasjön

Den ekologiska statusen i Fjällfotasjön är klassad som dålig enligt senaste bedömning i vattendatabasen VISS (uttag ur VISS 2020-05-19), främst pga näringspåverkan.

Fjällfotasjön ingår i Segeåns avrinningsområde och ingår i recipientkontrollen avseende Segeån, i Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråds regi. I Fjällfotasjön mäts bland annat TOC-halter (sedan 2016), totalkväve och totalfosfor. BOD₇ övervakas inte. Enligt rapporter från recipientkontrollen för åren 2016-2019 (www.segea.se) har följande halter, uttryckta som medelvärden av ett antal provtagningstillfällen under perioden maj-september, uppmätts i Fjällfotasjön under den aktuella perioden:

TOC: 25-29 mg/l

Totalkväve: 2,3 - 3,0 mg/l

Totalfosfor: 0,08 -1,1 mg/l

Villkorsförslaget för TOC (sommarperioden), totalkväve (sommarperioden) samt totalfosfor ligger i paritet med uppmätta medelvärden i recipienten under perioden maj-september. Villkorsförslaget för TOC respektive totalkväve vintertid innebär högre halter. Det saknas värden från recipienten vintertid.

Enligt VISS är tillrinningsområdet till Fjällfotasjön ca 11,16 km². Tillrinningsområdet uppges bestå av 60 % skogsmark, 30 % åker och äng samt 10 % övrig mark. Näringspåverkan i Fjällfotasjön härstammar främst från övergödning. Sedimentanalyser från 1980-talet indikerar en förhöjning i näringsnivå med start runt 1930-1950. Avledning av dagvatten från Malmö Airport påbörjades 1975. (VISS, uttag 2020-05-19)

Halterna i det föreslagna slutliga villkoret är i paritet med uppmätta värden i själva sjön, såvitt kan bedömas utifrån tillgänglig data från recipienten. Förslaget villkor bedöms vara rimligt vid en sammantagen bedömning baserad på såväl recipientperspektivet som praktiska möjligheter att minimera utsläpp av syreförbrukande substans, totalkväve och totalfosfor.

Föreslagna och vidtagna åtgärder för att minska utsläppen samt effekter av dessa
De åtgärder som vidtagits för att minska utsläppen av förorenade ämnen i dagvattnet

mot Fjällfotasjön har varit införandet av ett mer preciserat avisningssystem som har minskat mängden glykol vid avisning. Återvinning av glykol har också införts från och med december 2019. I samband med det har rutinerna för uppsugning av glykolrester som finns kvar på plattan efter avvisning skärpts upp, vilket bedöms ha ökat uppsamlingsgraden av glykol.

En förbättrad rening av vattnet i ringkanalen har utretts grundligt, men det har varit svårt att säkerställa hur effektiv reningen är. Preciserad luftning samt försök med inympning av bakterier i ringkanalen är åtgärder som har vidtagits för att förbättra dess reningseffekt. Förbättrad mätutrustning, styrning av luftning samt styrning av enbart vatten med hög TOC-halt till ringkanalen är åtgärder som kommer att genomföras under sommaren/hösten 2020.

De åtgärder som planeras att genomföras framöver handlar om uppströmsarbete för att minska utsläppen av glykol vid avisning och rör förbättrade arbetsrutiner vid avisningen och utredning kring eventuella nya rutiner för en manuell och tillfällig tätning av dagvattenbrunnar under avisningsmomentet. Avstängningsbara dränrännor har utretts som ett alternativ till detta, men bedömts vara svårt att genomföra. Swedavia avser att fortsätta att utvärdera metoden med inympning av bakterier i ringkanalen.

Effekterna av vidtagna och planerade åtgärder har inte varit möjliga att mäta, eftersom det kräver mer stabila och kalla väderförhållanden än vad som har varit fallet under provtiden.

Villkorsdiskussion

Swedavia önskar att det slutliga villkoret avseende utsläppen i utsläppspunkten V1, istället för att reglera syreförbrukande substans (BOD_7), ska reglera organiskt material (TOC). Skälet till detta är att TOC är lättare att övervaka eftersom analysresultatet erhålls snabbare och åtgärder vid ett eventuellt överskridande kan sättas in fort. Halterna av såväl BOD_7 och TOC i utsläppspunkten V1 har analyserats under flera år och har konstaterats korrelera väl med varandra. Korrelationen mellan halterna har nu lagts till grund för det förslag till slutligt villkor avseende TOC som redovisas i förslaget till slutligt villkor. Inom ramen för recipientkontrollen för Segeån är det också just TOC som övervakas i Fjällfotasjön.

För att utforma begränsningsvärdena i villkorsförslaget på ett sätt som gör det möjligt för Swedavia att på ett rimligt sätt efterleva villkoret har Swedavia föreslagit en konstruktion med säsongsmedelvärden. Eftersom begränsningsvärden är direkt straffsanktionerade då de överskrids är det viktigt att ha en villkorskonstruktion som tar hänsyn till att halterna i dagvatten kan variera kraftigt med olika vattenmängder till följd av nederbörd och torra under året.

Slutsats

Utredningen avseende utsläppen av förorenande ämnen i dagvattnet från Malmö Airport till Fjällfotasjön, visar att de är av sådan beskaffenhet, att de tillsammans med föreslagna slutliga villkor avseende TOC, totalfosfor och totalkväve, är acceptabla ur miljösynpunkt.

Swedavia har för avsikt att fortsätta med uppströmsåtgärder för att minska utsläppen av glykol mot Fjällfotasjön samt vidare utreda metoden med inympning av bakterier i ringkanalen.

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket och Myndigheten för samhällskydd och beredskap har avstått från att yttra sig i målet.

Länsstyrelsen i Skåne län har inledningsvis yrkar att förslaget slutligt villkor avslås och att prövtoden förlängs med ytterligare två år. Länsstyrelsen delar inte bolagets uppfattning att halterna av totalfosfor och totalkväve i bolagets dagvatten är låga. Länsstyrelsen anser att målsättningen bör vara att nå halter av fosfor och kväve i dagvattnet under 0,05 mg/l respektive 1,25 mg/l, vilket även följer Göteborgs riktvärden för utsläpp av förorenat vatten vilka bolaget hänvisar till avseende metallhalter. Länsstyrelsen anser att redovisningen inte fullt ut svarar på de frågor som skulle utretts under prövotiden. Länsstyrelsen saknar en redovisning av var fosfor och kvävet i bolagets dagvatten kommer ifrån, bolagets möjligheter att minska utsläppen av fosfor och kväve till Fjällfotasjön och vilka kompletterande reningsåtgärder som kan genomföras.

Lunds kommun, tekniska förvaltningen anför bl.a. följande. Fjällfotasjön och den aktuella utsläppspunkten är inte belägen inom Lunds kommun. Bolagets yrkande berör inte Lunds kommun geografiskt. Tekniska förvaltningen i Lunds kommun väljer att yttra sig i ärendet, då utsläppen utgör en stor föroreningskälla till Fjällfotasjön.

Swedavia AB omhändertar och återvinner till största delen glykolen från sin verksamhet och har arbetat aktivt med att vidta åtgärder för att minska utsläppen samt

rena dagvatten som leds ut till Fjällfotasjön. Bolaget framför att de kommer att arbeta aktivt med uppströmsåtgärder för att minska utsläppen av glykol ytterligare till recipienten.

För att uppfylla villkoren vid varje tidpunkt krävs det att Swedavia AB fortsätter att utveckla sin reningsteknik. Villkoren borde vara utformade så att tydliga förbättringsåtgärder ständigt sker av Swedavia AB, detta avseende både åtgärder vid föroreningskällan och reningstekniken. Förbättringsåtgärder bör innefatta både näringsämnen och metaller. Detta bör även redovisas årligen till tillsynsmyndigheten. Utredning kring vad recipienten klarar av att ta emot bör utvecklas, både avseende metallhalter och näringsämnen.

Svedala kommun anför bl.a. följande. Nedbrytning av glykol i recipienten medför syreförbrukning, vilket är mycket negativt för vattenmiljön. Kommunstyrelsen stödjer Bygg- och miljönämndens yttrande att det är av yttersta vikt att Swedavia fortsätter sitt arbete med att minska glykolutsläpp vid källan. Målet för Swedavia måste vara att få ner halterna av kväve, fosfor och BOD samt att inga metaller följer med dagvattnet. Vid avisning suger verksamheten i möjligaste mån upp den glykol som hamnat på marken, men vissa rester kvarstår alltid på markytan och hamnar således i dagvattnet. Dagvattnet leds mot ringkanalen och utjämningsmagasinet och därefter vidare till Fjällfotasjön. Kommunstyrelsen stödjer tekniska nämndens yttrande att avisning av flygplan ska ske så att läckage till omgivningen förhindras och att det behövs ytterligare ett villkor för glykolhanteringen. Tekniska nämndens förslag till villkor är att "Avisning av flygplan endast får ske på ytor som utformats på ett sätt som säkerställer att glykol som hamnar på marken under avisningsprocessen inte avrinner till dagvattensystemet".

Bygg- och miljönämnden i Svedala kommun anför bl.a. följande . Nedbrytning av glykol i recipienten medför syreförbrukning, vilken är negativt för vattenmiljön.

Bygg- och miljönämnden anser att det är av ytterst vikt att Swedavia fortsätter sitt arbete med att minska glykolutsläpp vid källan. Målet för Swedavia bör vara att få

ner halterna av kväve, fosfor och BOD samt att inga metaller följer med dagvattnet. Vid avisning suger verksamheten i möjligaste mån upp den glykol som hamnat på marken, men vissa rester kvarstår alltid på markytan och hamnar således i dagvattnet. Dagvattnet leds mot ringkanalen och utjämningsmagasinet och därefter vidare till Fjällfotasjön. Fjällfotasjön ingår i Segeåns avrinningsområde. Segeån har enligt EU:s Vattendirektiv får klassningen Dålig ekologiskt status, och ska enligt samma direktiv uppnå God ekologisk status 2027. För att detta ska vara möjligt behöver tillförseln av näringsämnen från många olika källor minskas kraftigt.

Bygg- och miljönämnden anser att avisning av flygplan ska ske så att läckage till omgivningen förhindras. Nämnden anser att det behövs ytterligare ett villkor gällande glykolhanteringen för att säkerställa att glykolen som hamnar på marken under avvisningsprocessen inte avrinner till dagvattenssystemet. Ett villkorsförslag är att avisning av flygplan ska ske på tät avisningsplatta. Tätningstrustning till dagvattenbrunnar ska finnas lätt tillgängliga och användas vid avisning av flygplan vid brunnar/flygplansplattorna.

Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråd anför bl.a. följande. Det är av yttersta vikt att Swedavia fortsätter arbetet med att minska påverkan vid källan av glykol för att få ner halterna av kväve och BOD₇, det är också av största vikt att minska påverkan av metaller och de prioriterade ämnena.

Recipienten Fjällfotasjön är en mycket grund sjö som har stort värde för den biologiska mångfalden men även för friluftslivet i området och det är viktigt att förbättra dess status som idag är klassad som dålig. Enligt vattendirektivet och Sveriges åtaganden ska alla vatten uppnå en god status vilket i princip innebär att Fjällfotasjön inte borde belastas alls för att kunna nå en god status. Verksamheter som påverkar MKN för vatten och möjligheterna att nå god status i recipienten bör inte tillåtas.

Ellen Scholtz anser att prövotiden ska förlängas med minst två år på grund bolagets bristfälliga agerande. Som lekman har hon funderat över varför det är så svårt att förhindra att glykol rinner ut i spillvattnet i samband med avisning av flygplanen. I

yttrandet från Svedala kommun (aktbilaga 123) anger kommunen en metod som förefaller både praktiskt och ekonomiskt rimlig. Villkor om ett sådant arrangemang bör införas när Bolaget erhåller ett definitivt tillstånd.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Länsstyrelsens yttrande

Som Swedavia uppfattar Länsstyrelsens yttrande ifrågasätter man att verksamheten är tillåtlig eftersom Swedavia inte har visat att utsläppen av kväve och fosfor inte riskerar att äventyra uppnående av miljökvalitetsnormerna (MKN) enligt 5 kap. 4 § miljöbalken (MB) och att Swedavias prøvotid av den anledningen ska förlängas med två år.

När ett tillstånd meddelas ska det i förkommande fall innehålla de villkor som behövs för att verksamheten inte ska medföra någon sådan försämring eller något sådant äventyr som avses i 5 kap. 4 § första stycket MB.

Enligt 22 kap. 27 § MB får mark- och miljödomstolen vid meddelandet av tillstånd skjuta upp frågan om ersättning eller andra villkor under en prøvotid om verkningarna av verksamheten inte kan förutses med tillräcklig säkerhet. Det kan t.ex. handla om att utreda en viss reningsteknik eller möjligheten att minska vissa utsläpp. Frågorna får skjutas upp till dess kunskap har kunnat inhämtas kring verksamhetens inverkan. Frågor som har betydelse för tillåtligheten får dock inte skjutas upp.

Enligt 5 kap 4 § MB ska det göras en tillåtlighetsbedömning som innebär att tillstånd inte får meddelas för verksamheter eller åtgärder som medför en ökad påverkan som innebär en försämring av status eller äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormerna för vatten. Bestämmelsen är därför inte tillämplig när det gäller fastställande av villkor efter en prøvotid eftersom tillåtlighetsfrågor inte får sättas på prøvotid. Swedavias verksamhet, inbegripet avledningen av dagvatten mot Fjällfotashöjden, har konstaterats vara tillåtlig genom deldom av den 28 juni 2013. Av dom-

skälen (sid. 59) framgår att domstolen menar att det går att föreskriva sådana villkor att verksamheten inte kan befaras ge upphov till skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön. Domstolen anser därmed att de åtgärder som bolaget redovisat för att minska påverkan på Fjällfotasjön är tillräckliga för att tillstånd ska kunna meddelas. Denna prövotidsutredning handlar således, i enlighet med utredningsvillkoret, uteslutande om "möjligheten att ytterligare minska utsläppen av förorenande ämnen från ban- och flygplansavvisning till Fjällfotasjön samt lämna förslag på de eventuella kompletterande reningsåtgärder som kan vara påkallade". Prövotiden syftar till att utreda hur långt man når med föreslagna åtgärder samt om det finns några ytterligare åtgärder som kan vidtas och åtgärderna är att anse som rimliga enligt 2 kap. 7 § MB.

Skälen för att domstolen föreskriver en prövotid är att Fjällfotasjön har dålig ekologisk status, främst på grund av påverkan från övergödning från närliggande jord- och skogsbruk varför det är motiverat att utreda hur mycket utsläppen av näringsämnen kan minskas, med hänsyn till vad som är rimligt. Eftersom Swedavias verksamhet inte är den enda verksamheten som påverkar Fjällfotasjön bör eventuella åtgärder även bedömas utifrån en bördefördelning med övriga påverkanskällor inom ramen för åtgärdsprogrammet samt huruvida de är att anse som kostnadseffektiva. Det är dock inte möjligt att neka tillstånd eller föreskriva orimliga villkor med stöd av 5 kap. 4 § MB eller någon annan bestämmelse i miljöbalken inom ramen för en prövotidsredovisning.

Skulle domstolen ändå anse att det är fråga om en bedömning utifrån 5 kap. 4 § MB kan det starkt ifrågasättas att miljökvalitetsnormen för Fjällfotasjön är rätt fastställd. Med hänsyn till att ekologisk status är klassificerad som dålig och det sannolikt inte är möjligt att uppnå god status ens i ett scenario där Swedavia helt skulle upphöra med avledandet av dagvatten från Malmö Airport, ska vattenmyndigheten utreda huruvida undantag om mindre stränga krav kan meddelas för Fjällfotasjön. Innan en sådan utredning har genomförts kan någon bedömning av verksamhetens påverkan på möjligheten att följa miljökvalitetsnormen inte genomföras. Om domstolen skulle anse att en sådan bedömning ska göras är det Swedavias uppfattning att det

först ska begäras ett yttrande från vattenmyndigheten enligt 22 kap 13 § MB gällande förutsättningarna att ändra normen. Om vattenmyndigheten efter en sådan begäran från domstolen inte avser att ändra miljökvalitetsnormen ska frågan lyftas till regeringen för beslut.

Det kan även ifrågasättas huruvida 5 kap. 4 § MB överhuvudtaget blir tillämplig eftersom det är frågan om en befintlig verksamhet som inte utökas eller ändras. Det har även betydelse att påverkan på Fjällfotasjön minskat jämfört med tidigare tillstånd, främst eftersom banavisningsmedlet urea inte längre används, vilket medför minskade kväveutsläpp. Det är således inte fråga om en ökad störning eller förorening och kan därför inte heller äventyra uppnåendet av miljökvalitetsnormen. Det saknas därför grund att föreskriva strängare villkor än vad som är att anse som rimligt enligt 2 kap. 7 § MB även för det fall 5 kap. 4 § MB skulle anses tillämplig.

Sammanfattningsvis saknas det stöd för att ta upp en tillåtlighetsfråga inom ramen för provotidsredovisningen eftersom den frågan är avgjord genom deldomen från 2013. Även om domstolen skulle anse att sådan prövning kan göras är förutsättningar för att tillämpa 5 kap 4 § MB inte uppfyllda med hänsyn till omständigheterna i målet.

Urea som tidigare användes som banavisningsmedel vid Malmö Airport var en ansevärd källa till kväve i flygplatsens dagvatten. Detta medel används inte längre vid avisning och det kväve som fortfarande förekommer i dagvattnet bedöms komma från atmosfäriskt nedfall, avgaser från trafik inom flygplatsen samt i viss mån växtdelar på de hårdgjorda ytorna som finfördelats av trafiken. Se Swecos räkneexempel med slutsatsen att enbart atmosfäriskt nedfall räcker för att uppnå den kvävehalt som Länsstyrelsen föreslår som målsättningsvärde. Källan till fosfor i dagvattnet är i huvudsak finfördelade växtdelar, i likhet med annat vägdagvatten. Andra källor bedöms vara bilvårdsmedel, smörjoljor och fågelspillning.

Normala halter i dagvatten är avseende totalfosfor 0,14 — 0,40 mg/1 och totalkväve 1— 5 mg/1. Det av Swedavia föreslagna villkoret avseende fosfor (0,1 mg/1) ligger

således på en lägre nivå än normalhalten, medan det justerade villkorsförslaget för kväve (3 mg/l) ligger i väl inom spannet för normala halter i dagvatten.

Källorna till kväve och fosfor i flygplatsens dagvatten skiljer sig inte från annat dagvatten från vägar, parkeringar och liknande hårdgjorda ytor. Halterna i det utgående dagvattnet vid V1 är låga och ytterligare rening avseende kväve och fosfor, utöver den rening som sker vid sedimentation, samt i viss mån genom upptag i växtlighet, i våtskogen och i utjämningsmagasinet, bedöms inte vara tekniskt möjlig och i vart fall inte miljömässigt motiverad.

För det fall mark- och miljödomstolen trots Länsstyrelsens yrkande ändå fastställer slutliga villkor för utsläpp av dagvatten till Fjällfotasjön anser Länsstyrelsen att det är befogat att överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende åtgärder för att minska utsläppen av glykol. Swedavia godtar Länsstyrelsens förslag.

Länsstyrelsen bedömer att det är rimligt att installera utrustning för flödesstyrd provtagning i utsläppspunkten V1 så att framtida begränsningsvärden kan baseras på flödesproportionella samlingsprover istället för stickprover.

Swedavia godtar Länsstyrelsens förslag och åtar sig att senast den 31 december 2021 ha installerat flödesstyrd provtagning i V1. Fram till dess kommer provtagningen att ske genom stickprov. Villkorsförslaget är justerat i enlighet därmed.

Om mark- och miljödomstolen förlänger prövotiden i enlighet med Länsstyrelsens yrkande anser Swedavia att utredningsvillkoret ska ha samma utformning som tidigare, eftersom det saknas behov att precisera utredningsvillkoret ytterligare i enlighet med Länsstyrelsens yttrande.

Segeåns Vattendragsförbund yttrande

Segeåns Vattendragsförbund och Vattenråd anser att Fjällfotasjön inte borde belastas alls och att verksamheter som påverkar miljö kvalitetsnormen och möjligheten att nå god status inte bör tillåtas.

Swedavia hänvisar till sitt resonemang ovan att uppfyllandet av miljö kvalitetsnormen är en tillåtlighetsfråga som inte omfattas av prövotidsförordnandet eftersom frågan hanterades slutligt genom deldomen 2013.

Svedala kommun och bygg- och miljönämnden i Svedala kommuns yttrande

Swedavia har godtagit Länsstyrelsens förslag att mark- och miljödomstolen, för det fall domstolen fastställer slutliga villkor för utsläpp av dagvatten till Fjällfotasjön, ska överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende åtgärder för att minska utsläppen av glykol. Bolaget anser att det är mer ändamålsenligt och ger Swedavia möjligheten att ha en dialog med Länsstyrelsen kring de åtgärder som Bolaget planerar att genomföra och utvärdera, vilka beskrevs i prövotidsredovisningen; uppströmsarbete för att minska utsläppen av glykol vid avisning, förbättrade arbetsrutiner vid avisningen och utredning kring eventuella nya rutiner för en manuell och tillfällig tätning av dagvattenbrunnar under avisningsmomentet.

Lunds kommuns yttrande

Swedavia vidhåller att de slutliga villkor som bolaget har föreslagit är relevanta och väl avvägda för de nivåer av föroreningar som förekommer i flygplatsens dagvatten. Swedavia har i sin prövotidsredovisning beskrivit varför villkoren inte bör omfatta metaller, då nivåerna under prövotiden varit så låga att ytterligare reningsåtgärder utöver den pågående reningen som sker genom sedimentation, inte är miljömässigt motiverad. Swedavia kommer att se över sina rutiner löpande för att säkerställa att förbättringar sker men anser inte att det är ändamålsenligt med ett villkor som föreskriver ständiga förbättringar.

Justerat förslag till slutligt villkor

Kvävehalten i det föreslagna slutliga villkoret är i paritet med uppmätta halter i Fjällfotasjön, medan fosforhalten i villkorsförslaget får betraktas som låg jämfört med värdena i sjön. Föreslaget villkor avseende kväve och fosfor bör därför kunna godtas ur recipientsynpunkt.

Länsstyrelsen har efterfrågat mer material för att bedöma lämpligheten av att använda säsongmedelvärden. Swedavia anser fortsatt att säsongmedelvärden är relevant avseende TOC eftersom det finns en tydlig årstidskoppling till halterna TOC och användningen av avisningsmedel vintertid på Malmö Airport. Eftersom begränsningsvärden är direkt straffsanktionerade då de överskrids är det viktigt att ha en villkorskonstruktion som tar hänsyn till att halterna i dagvatten kan variera kraftigt med olika vattenmängder till följd av nederbörd och torra under året. Då fosfor och kväve har i huvudsak icke- årstidsberoende källor har Swedavia dock valt att göra en justering av villkoret avseende fosfor och kväve från säsongmedelvärden till årsmedelvärden. Årsmedelvärdet för kväve har justerats till 3 mg/l, d.v.s. något högre än det tidigare föreslagna sommarvärdet på 2,5 mg/l, men väsentligen lägre än det tidigare föreslagna vintervärdet på 5 mg/l. Swedavia bedömer att det är en låg nivå och att det inte är möjligt för bolaget att föreslå ett ännu lägre begränsningsvärde.

Frågan huruvida dagvattnet från Malmö Airport riskerar att äventyra uppnåendet av miljökvalitetsnormen God ekologisk status till 2027 är en tillåtlighetsfråga, som inte får sättas på provotid, som redan är hanterad och avgjord genom tillståndsdomen från 2013. Om mark- och miljödomstolen anser att 5 kap. 4 § MB ändå är tillämplig, är förutsättningarna i målet sådana att bestämmelsen inte kan läggas till grund för att ifrågasätta tillåtligheten eller föreskriva orimliga villkor.

Swedavia vidhåller att de ämnen som är av betydelse för recipienten Fjällfotasjön är syreförbrukande ämnen (TOC), kväve och fosfor. Det är också de ämnen som omfattas av bolagets förslag på slutliga villkor. Swedavia har valt att justera sitt vill-

korsförslag avseende totalkväve och totalfosfor till årsmedelvärden samt justera totalkvävehalten. Föreslagna slutliga villkor är väl avvägda i förhållande till generella nivåer i dagvatten samt halter i recipienten och bör kunna godtas.

Swedavia åtar sig att installera utrustning som möjliggör flödesproportionell provtagning i V1 senast den 31 december 2021. Bolaget godtar vidare att Länsstyrelsen bemyndigas att meddela villkor avseende ytterligare åtgärder för att minska mängden glykol i dagvattnet.

Som Sweco har konstaterat är det inte möjligt att åtgärda källorna till fosfor och kväve. Man har inte under utredningen kunnat identifiera några ytterligare åtgärder som skulle vara tekniskt genomförbara eller miljömässigt motiverade för att få ner de redan låga utsläppsnivåerna ytterligare.

Länsstyrelsen i Skåne län har slutligen tillstyrkt att provotiden avslutas och att slutligt villkor föreskrivs enligt bolagets justerade förslag. Som skäl anförs bl.a följande.

Verksamhetens tillåtlighet har inte ifrågasatts av Länsstyrelsen eftersom den frågan avgjorts i tillståndsprövningen. Däremot föreskriver utredningsvillkoret i tillståndet att bolaget ska "redovisa möjligheterna att ytterligare minska utsläppen av förorenande ämnen från ban- och flyglansavvisning till Fjällfotasjön samt lämna förslag på de eventuella kompletterande reningsåtgärder som kan vara påkallade avseende Swedavias utsläpp av förorenande ämnen med dagvatten till Fjällfotasjön". Att Fjällfotasjön har dålig ekologisk status och fosfor- och kvävehalterna behöver minska markant motiverar att höga krav ställs på alla verksamheter med utsläpp av dessa ämnen till Fjällfotasjön att minska sin påverkan så mycket som möjligt. Bolagets första redovisning uppfyllde enligt Länsstyrelsens bedömning inte utredningsvillkoret eftersom den inte visade var fosfor och kväve i bolagets dagvatten kom ifrån och om det var möjligt att minska dessa utsläpp. Därmed kunde Länsstyrelsen inte tillstyrka att provotiden avslutades.

Bolaget har i sitt bemötande förbättrat redovisningen, besvarat huvuddelen av de frågor som kvarstod avseende fosfor och kväve i dagvattnet och justerat villkorsförslaget. Bolaget har godtagit Länsstyrelsens förslag att överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende åtgärder för att minska utsläppen av glykol. Vidare har bolaget åtagit sig att installera utrustning för flödesstyrd provtagning i utsläppspunkten V1 senast den 31 december 2021 och utföra provtagning genom stickprov tills dess.

Mot bakgrund av dessa förbättringar av prøvotidsredovisningen bedömer Länsstyrelsen att prøvotiden kan avslutas och att bolagets reviderade förslag till slutligt villkor kan tillstyrkas.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 22 kap. 16 § miljöbalken avgjort målet utan huvudförhandling. Enligt 22 kap. 27 § 1 och 3 st. miljöbalken får mark- och miljödomstolen vid meddelande av tillstånd till verksamheten skjuta upp frågan om ersättning eller andra villkor till dess erfarenhet har vunnits av verksamheten när verkningarna av meddelade tillstånd inte kan förutses med tillräcklig säkerhet. Vidare gäller att en uppskjuten fråga ska avgöras så snart som möjligt. Endast de frågor som omfattas av prøvotidsförordnandet kan lagligen tas upp till prövning.

Verksamhetens tillåtlighet enligt miljöbalken är rättskraftigt avgjord. Fråga är nu om det går att vidta ytterligare skäligen försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken och vilka slutliga villkor som ska föreskrivas med hänsyn taget till behovet av att minska belastningen på recipienten Fjällfotasjön.

Mark- och miljödomstolen anser att bolaget genom prøvotidsutredningen och kompletterande uppgifter har visat att det nu inte finns fler verkningsfulla och ekonomiskt rimliga försiktighetsmått att vidta och att föroreningarna ligger på en godtagbar nivå.

Mark- och miljödomstolen anser att det saknas skäl att frånga bolagets och länsstyrelsens gemensamma bedömning om utformningen av utsläppsvillkoret avseende nivåer och mätstrategi samt frågan om delegation rörande villkor om minskade utsläpp av glykol. Domstolen anmärker dock på att begreppet ”som begränsningsvärde” inte bör förekomma i villkorskrivning. Skrivsättet leder till att det möjligen skulle kunna finnas något annat ”värde”. Mark- och miljödomstolen anser därför att villkoren bör formuleras på sätt som framgår av domslutet. Innebörden blir därvidlag otvetydig och kan ligga till grund för straffsanktion.

Mot denna bakgrund anser mark- och miljödomstolen att prövotiden ska avslutas i berörd del och att slutliga villkor kan föreskrivas. Därmed kvarstår endast frågan om den förlängda prövotiden avseende utsläpp av kadmium till spillvattennätet vilken ska redovisas senast den 1 juli 2021.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 13 april 2021.

Lena Stjernqvist

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson samt de särskilda ledamöterna Harald Arnell och Tommy Danielsson.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.